

7 LAGSTIFTNING MED ANSVAR

7.1 Lagar som berör strandskyddet

7.1.1 Plan- och bygglagen (PBL)

Enligt plan- och bygglagens andra kapitel ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål de är mest lämpade för. Där står också att en långsiktigt god hushållning med mark och vatten samt med energi och råvaror skall främjas. Det är plan- och bygglagen som styr hur planprocessen ska gå till. Ett tematiskt tillägg till översiktsplan handläggs som en översiktplan enligt plan- och bygglagens fjärde kapitel. Lagstiftningen ställer vissa grundläggande krav på hur en översiktsplan ska vara utformad men ger även en stor frihet i det närmare innehållet.

Strandskyddsplanen antas av kommunfullmäktige men är inte juridiskt bindande. För att ett ställningstagande i strandskyddsplanen ska bli juridiskt bindande ska det följas upp med områdesbestämmelser eller detaljplan samt dispens från eller upphävande av strandskyddet.

7.1.2 Miljöbalken (MB)

Bestämmelser för hushållning med mark och vattenområden. Miljöbalkens tredje och fjärde kapitel innehåller bestämmelser för hushållning med landets mark- och vattenområden. Enligt bestämmelserna ska mark- och vattenområden användas till det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för. Hushållningsbestämmelserna hanterar både bevarande- och nyttjandebestämmelserna. Vid konflikt mellan olika intressen ska det ändamål prioriteras som på lämpligaste sätt främjar god hushållning.

7.1.3 Riksintressen

Om de allmänna intressena är viktiga för något område kan de ges status av riksintresse. Områden med riksintressen ska skyddas mot ingrepp eller åtgärder som kan innebära påtaglig skada för riksintresset. I Tingsryds kommun finns riksintressen för naturvård, kulturmiljövård, friluftsliv, kommunikation, yrkesfiske och totalförvar.

7.1.4 Allemansrätten

Allemansrätten är ingen lag, men är sedan 1994 inskriven i grundlagen. I grova drag innebär allemansrätten en begränsad rätt – eller kanske snarare möjlighet – för var och en att färdas över annans mark och att tillfälligt uppehålla sig där. Vi får plocka bär, blommor, svamp och en del annat som växer i naturen. Men nyttjandet av allemansrätten är också förenat med skyldigheter. Skyldigheten att visa hänsyn beskrivs på följande sätt i miljöbalkens avdelning om skydd av naturen: ”Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.”

8 MILJÖBEDÖMNING

8.1 Bakgrund

Strandskyddsbestämmelserna förändrades 1 juli 2009 och förändringen innebär både skärpningar och lättnader jämfört med tidigare bestämmelser. Skärpningarna består bland annat av att förbuden mot att bygga eller anlägga med mera i strandområden blir tydligare. De särskilda skäl som krävs för att få dispens från förbudet begränsas till ett antal förutbestämda skäl. Lättnaderna i bestämmelserna består i huvudsak av att strandskyddet blir differentierat, det vill säga på vissa ställen i landet kommer det att bli enklare att få dispens från förbudet.

Från den 1 juli 2009 ska kommunerna i sin översiktsplan enligt PBL 4 kap 1 § bl.a. ange sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som anges i 7 kap. 18 § första stycket i miljöbalken.

Tingsryds kommun har en stor andel allemansrättsligt tillgänglig mark. Stora sammanhängande grönområden dominerar kommunens yta och endast ett småskaligt jordbruks- och kulturlandskap håller landskapet öppet.

Tingsryds kommun är rikt på vattenområden. De konkurrensfördelar det innebär för verksamheter och boende med vattennära lägen kan långsiktig bidra till att stimulera den lokala och regionala utvecklingen. Arbetstillfällen skapas och bidrar till en levande landsbygd, vilket stärker den lokala servicen och bidrar till en ökad kommuninflyttning – en grundläggande målsättning för kommunen, som har ett behov av en ökad befolkning. Varje åtgärd som kan stärka kommunen och bidra till en ökad befolkning är viktig.

8.2 Innehållet i tematiska tillägget

Detta tematiska tillägg till Översiktsplanen – LIS-områden för Tingsryds kommun – har upprättats av Vectura Consulting AB på uppdrag av Tingsryds kommun och arbetet har bedrivits i samarbete med kommunens tjänstemän.

I detta tematiska tillägg föreslås 30 sjöar, av kommunens 200, samt ett vattendrag där landsbygdsutvecklande bebyggelse för boende och åtgärderna för det rörliga friluftslivet kan medges i strandnära läge efter särskild prövning.

Till grund för urvalet av vattenområden ligger kommunövergripande bedömningar om landsbygdsutveckling, kollektivtrafikstruktur, pendlingsvänlighet, vindkraftsområden, tidigare kommunala inriktningsbeslut som stora opåverkade områden samt kommunens naturvårdsprogram. Därtill har varje sjö inom utredningsområdet analyserats utifrån flygfoton, fastighetskartan och platsbesök för att identifiera befintlig bebyggelsestruktur, sankmarker, vegetation, topografi, värdefull natur, vägar, med mera.

Kommunen har valt att dela in redovisningen av LIS-områden i två typer av LIS-områden, prioritet bostäder samt prioritet för det rörliga friluftslivet.

Dessa har olika påverkansgrad på respektive strandmiljö. Indelningen tar stor hänsyn till kommunens uppbyggnad vad gäller struktur, attraktion och olika värden. Kommunen anser att denna indelning ger bästa möjliga landsbygdsutveckling i ett hållbart långsiktigt perspektiv.

Detta tematiska tillägg ger en översiktlig bild av vilka möjligheter Tingsryds kommun har att bebygga sina stränder för att långsiktigt stimulera den lokala utvecklingen i områden som har god tillgång till fria strandområden, som stämmer med kommunens utsatta urvalskriterier samt där en viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts.

Inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära läge kan ett särskilt skäl för att pröva en strandskyddsdispens vara att en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utveckling av landsbygden. Att bygga enstaka nya bostadshus räknas inte som utveckling av landsbygden. Ny bebyggelse bör dessutom uppföras i närheten av redan befintlig bebyggelse.

Den slutliga prövningen av lämpligheten av ett strandskyddsupphävande/dispens sker alltid genom en särskild ansökan i ett senare skede, där LIS-områden utpekade i översiktsplanen kommer att vara ett av flera särskilda skäl som kan åberopas. I den slutliga prövningen ska det kunna visas att strandskyddets syften tillgodoses långsiktigt och att det sökta området är lämpligt. Detta tematiska planeringsunderlag för översiktsplanen är inte detaljerat på så vis att det kan ge en bedömning av lämpligheten för enskilda stränder eller strandavsnitt. Den bedömningen måste ske i nästa skede tillsammans med de övriga hänsyn som ska tas. Kompletterande underlag för den bedömningen kommer att krävas och ska normalt tillhandahållas av sökanden. Det kan röra sig om naturvärdesinventering, miljökonsekvensbeskrivning m.m., vilket får bedömas från fall till fall.

8.3 Avgränsning av MKB

Tillägget om landsbygdsutveckling i strandnära lägen i Tingsryds kommuns översiktsplan handlar om att skapa ett planeringsunderlag för mark- och vattenanvändning vid ett visst antal utpekade sjöar.

Syftet är att finna en lämplig omfattning och lämpliga sjöar generellt utifrån vissa uppsatta kriterier. Dokumentet skall ge en översiktlig bild av vilka möjligheter kommunen med dess invånare och framtida invånare har att bebygga stränder i Tingsryds kommun. Kommunen har många mindre och medelstora sjöar och vattendrag. Meningen är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden som har god tillgång till fina strandområden, stämmer med kommunens uppsatta urvalskriterier och där en viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts.

Tingsryds kommun vill undanta sjöar som inte tidigare har utsatts för någon form av bebyggelse eller anläggning inom strandskyddsområde. Ofta har dessa sjöar heller inga naturliga angöringsvägar utan ligger inom relativt opåverkade områden.

Miljökonsekvensbeskrivningen fokuserar främst på principiella diskussioner om tänkbara konsekvenser som kan beskrivas. Resonemanget kring till exempel påverkan på naturmiljö och allmänhetens tillgänglighet sker på en generell nivå för att hitta de faktorer som är viktiga att studera vidare i samband med kommande prövningar.

När det arbetas fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen på detta vis skall miljökonsekvensbeskrivningen vara översiktlig, se till helheten och inte gå in på detaljer för varje delområde som behandlas i översiktsplanen. Miljöeffekterna specifikt för varje enskilt föreslaget utvecklingsområde i detta tematiska tillägg till översiktsplanen beskrivs inte i denna miljökonsekvensbeskrivning. Detta kommer istället att utredas i samband med detaljplanläggning och lokaliseringsprövning av enskilda objekt.

Miljöbedömningen har gjorts utifrån de miljömässiga konsekvenserna av planförslaget.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall fokusera på, enligt reglerna och miljöbedömning, de aspekter av planen som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Negativa och positiva potentiellt betydande miljökonsekvenser för Tingsryds kommun för tematiska tillägget vad gäller landsbygdsutveckling i strandnära lägen bedöms vara:

- ✓ påverkan på djur- och växtliv (naturmiljö)
- ✓ påverkan på rekreativvärden och friluftsliv (allmänhetens tillgänglighet)
- ✓ påverkan på kulturmiljövärden
- ✓ följande miljömål kan uppnås med hjälp av förslaget:
 - god bebyggd miljö
 - ett rikt växt- och djurliv
 - levande sjöar och vattendrag
 - ingen övergödning

8.4 Scenarier

För att kunna göra avgränsning och därefter göra en bedömning av miljökonsekvenserna som planen medför har tre olika scenarier avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen i kommunen studerats. Scenarierna har tagits fram av Tingsryds kommun. Scenariet där samtliga utvecklingsområden ingår, ingår inte miljökonsekvensbeskrivningen då detta scenario inte anses rimligt. Den sammanlagda efterfrågan på utvecklingsområden i kommunen är inte så stor inom en överskådlig framtid och det kommer därför inte att vara aktuellt att utveckla alla föreslagna områden. När en detaljstudie senare görs av platserna kan det dessutom hända att det inom vissa områden inte är lämpligt med utveckling av strandnära boende/landsbygdsutveckling. Därför beskrivs inte detta scenario mer i denna miljökonsekvensbeskrivning. De tre scenarier som i denna miljökonsekvensbeskrivning beskrivs närmare är följande:

8.4.1 Scenario 0

En miljökonsekvensbeskrivning ska alltid presentera och innehålla ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet speglar en trolig utveckling om det tematiska tillägget "landskapsutveckling i strandnära lägen" inte antas. Detta anges som scenario 0. Detta alternativ finns med för att man skall kunna jämföra miljökonsekvenserna om utbyggnadsplanerna (scenario 1 och scenario 2) inte blir verklighet.

8.4.2 Scenario 1

Ca 20 % av de utpekade sjöarna för strandnära bebyggelse/landsbygdsutveckling exploateras.

8.4.3 Scenario 2

Ca 50 % av de utpekade sjöarna för strandnära bebyggelse/landskapsutveckling exploateras.

8.5 Scenariernas miljökonsekvenser

I detta avsnitt beskrivs de olika scenariernas översiktliga och generella konsekvenser med avseende på biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv. I 6 kap. miljöbalken finns krav på innehållet i en MKB och kapitelindelningen nedan följer detta krav.

En jämförelse görs i detta kapitel mellan de olika studerade scenarierna. Det ges också förslag på förebyggande åtgärder som kan minska eller helt undvika att de eventuellt negativa konsekvenserna uppstår. Däremot går denna MKB inte in i detalj med avseende på konsekvenser utan det belyses i kommande prövningar då detaljlokalisering och utformning av tänkt exploatering är bestämd.

8.6 Befolkning, bebyggelse och hälsa

8.6.1 Scenario 0

Scenariot innebär att det tematiska tillägget till översiktsplanen med avseende på landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte antas. Då finns inget dokument med riktlinjer som är politiskt förankrat. Detta innebär att etablering av strandnära bebyggelse kan ske vid alla kommunens vattendrag. Detta kan resultera i en spridd utbyggnad och det kan i sin tur minska möjligheterna för kommunen att uppnå sina översiktsplanstrategier. Risken är också stor att det uppstår konflikter mellan olika intressen.

Scenario 0 innebär en brist på kommunal styrning av vilka områden där landsbygdsutveckling skall ske. Detta kan medföra att kommuninvånarna upplever en osäkerhet om vad som gäller. Likaså medför detta alternativ en ökad osäkerhet även hos exploatörerna, då kommunens politiska vilja kring landsbygdsutveckling inte är förankrad och finns redovisad. Detta kan göra att en exploatör hellre väljer en annan kommun att exploatera i, vilket kan medföra att syftet med att ha en levande landsbygd motverkas.

Tomter som ligger sjönära i en kommun är alltid attraktiva. Genom scenario 0 får man svårt att erbjuda attraktiva boendeformer, vilket i sin tur kan medföra att utflyttningen från kommunen kan öka. Nyfikna eventuellt nya kommuninvånare kan välja annan kommun att bosätta sig i då denna attraktiva boendemiljö inte kan erbjudas. Utflyttningen från kommunen ökar risken för nedskärningar i både serviceutbud och kollektivtrafik, vilket i sin tur bidrar till att bilberoendet bland de boende och inpendlande till kommunen ökar, vilket i sin tur bedöms påverka miljömålet ”Begränsad klimatpåverkan” negativt.

8.6.2 Scenario 1 och 2

Genom att det tematiska tillägget antas kan kommunen erbjuda attraktiva områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. I scenario 1 och 2 antas 20 % eller 50 % av de utpekade områdena för landskapsutveckling i strandnära lägen att exploateras, vilket medför ett utökat underlag både för service och kollektivtrafik. I dagsläget finns kollektivtrafik i anslutning till de flesta utpekade platserna för både bebyggelse och friluftsliv. När andelen kollektivtrafik i kommunen kan öka kommer det på sikt att medföra att bilberoendet i kommunen kan minska vilket i sin tur bedöms påverka miljömålet *begränsad klimatpåverkan* positivt. Också trafiksäkerheten ökar då och bullerstörningar samt utsläpp från biltrafiken kommer att minska. Scenario 2 bedöms vara mest fördelaktigt då andelen invånare till kommunen ökar som mest.

Detta tematiska tillägg gör att kommunen har starkare möjlighet att styra landsbygdsutvecklingen i strandnära lägen inom kommunens gränser. Bedömningen är att det i första hand gäller att exploatera de områden som gränsar till redan samlad bebyggelse. Att samla den nya strandnära bebyggelsen till redan samlad bebyggelse främst i tätortsnära lägen har många fördelar. Bland annat är det mer ekonomiskt att dra kommunalt vatten- och avlopp och boende får närmare till service av olika slag såsom skola och dagligvaruhandel. Man får också ha kvar mycket av den sammanhängande orörda naturen som är en stor tillgång i Tingsryds kommun.

Båda scenarierna bidrar till att andelen befolkning inom kommunen ökar och att man får en levande landsbygd.

8.6.3 Samlad bedömning

I scenario 1 och 2 bedöms de positiva effekterna vara stora med avseende på befolkning, bebyggelse och hälsa. Mest positivt bedöms scenario 2 vara då detta scenario medverkar till en större inflyttning till kommunen som då ges ett bättre underlag till service, landsbygdsutveckling och kollektivtrafik. Kollektivtrafiken skulle eventuellt även kunna komma att utökas i turtäthet till och från dessa områden. Scenario 0 bedöms medföra negativa konsekvenser.

8.7 Mark, landskap, djur, växter och biologisk mångfald

8.7.1 Scenario 0

Peka ut utvecklingsområden som är lämpliga för strandnära exploatering bedöms som positivt. Scenario 0 som innebär att inga områden pekas ut medför att man får en

mycket otydlig styrning och ur både landskapsbildssynpunkt och naturmiljösynpunkt ses det som ett sämre alternativ än övriga. En så spridd utbyggnad som scenario 0 medför, bedöms medföra en mer negativ påverkan på naturmiljön än om man har en styrning mot vissa områden, även om kommunen har möjlighet att påverka bebyggelseutvecklingen i strandnära lägen genom prövningar i samband med strandskyddsdispenser och bygglovsprövning. Genom det tematiska tillägget kan kommunen tidigare och på ett mer systematiskt och genomtänkt sätt ta ställning till vilka av områdena som en eventuell exploatering bör hänvisas till. Konflikter kan då undvikas i tidiga skeden.

Scenario 0 bedöms medföra negativa konsekvenser. Totalt sett medför dock scenario 0 sannolikt att färre strandnära områden exploateras, vilket ändå kan vara mer positivt för växter och djur i förhållande till scenario 1 och 2.

8.7.2 Scenario 1 och 2

I Tingsryds kommun finns knappt 200 sjöar som är större än ett hektar. Den största sjön i kommunen är Mien och här har kommunen sedan tidigare utökat strandskyddet till 200 meter. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt vattenstånd (strandskyddsområde). Både landsidan och vattensidan utgör strandskyddsområden. Länsstyrelsen får utöka strandskyddet till 300 meter. Detta tematiska tillägg föreslår både i scenario 1 och 2 landskapsutveckling i form av bebyggelse och friluftsliv i anslutning till sjöar. Ambitionen från kommunens sida är att utökandet av bebyggelse och friluftsliv sker på ett hållbart och långsiktigt sätt. Landskapsutvecklingen kommer därför att ske med restriktioner med hänsyn till natur- och kulturmiljön och handlar inte om att exploatera kring hela sjöar. I samband med detaljplanläggning och lokaliseringsprövning av enskilda fastigheter som omfattas av de generella strandskyddsbestämmelserna kan dispens från strandskyddet behöva sökas. I dessa dispensansökningar kommer allmänhetens tillgänglighet till strandzonen och påverkan på växt- och djurliv att konsekvensbeskrivas.

Det finns många riksintressen i Tingsryds kommun, ca en tredjedel av kommunens yta täcks av dem. Områdena sträcker sig ofta över kommungränsen in i angränsande kommuner vilket gör att detta blir en mellankommunal fråga. Riksintressena som finns i kommunen är av olika art; natur, kultur, friluftsliv, yrkesfisket samt det geografiska riksintresset.

I Tingsryds kommun finns 16 Natura 2000-områden. Inga av dessa områden kommer att beröras av utpekade LIS-områden.

Stora Hensjön är ett område som kommer att gränsa till LIS-område och här är det främst ädellövskogen som fått utvecklas fritt samt vårdande av naturskönt ö- och strandliv som gjort att området fått skydd som naturreservat.

Korrö är ett annat område som gränsar till LIS-område. Också detta är ett naturreservat och är beläget utmed Ronnebyån. Området är skyddat främst för att bibehålla hävden på ängs- och betesmarkerna så att den artrika floran och faunan kan bestå samt att bevara traditionen med hamling av träd.

Alkärr i Gäddeviksås ligger vid södra delen av sjön Mien. Detta område saknar delvis specifikt områdesskydd och biotopskydd. Syftet med området är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de eventuella arter och livsmiljöer som förtecknats i området. Det främsta skyddet med området är att bibehålla den gamla skogen och att de för området typiska arterna ska finnas kvar eller öka i antal.

Sjön Åsnen är område för riksintresse för yrkesfisket i Tingsryds kommun. Området skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Riksintresset har tillkommit då det finns rik tillgång på abborre, gädda och gös.

Grönvik är ett vackert ö- och strandområde vid Stora Hensjön som är ett naturreservat. Större delen av reservatet, 85 ha av 115 ha, upptas av vatten. Stora Hensjön är en vacker sjö med låga steniga moränstränder och klart, näringsfattigt vatten.

Korrö är en hantverksby som ligger vid Ronnebyån strax söder om sjön Viren. Byn har anor från början av 1700-talet och är ett riksintressant kulturminnesmärke. Naturreservatet Korrö ansluter till byn vid Ronnebyåns västra strand.

Området kring sjön Åsnen är riksintresse för friluftsliv och området skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön.

Riksintresse med geografiska bestämmelser för Tingsryds kommun innebär ett stort område i kommunens västra del i form av "Åsnen med öar och strandområden och områdena söder därom utmed Mörrumsån och vid sjön Mien till Pukaviksbukten och Listerlandet". Detta område är utpekad som riksintresse på grund av de natur- och kulturvärden som finns i området som helhet. Inom detta område skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivet, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Sjön Mien är dessutom speciell i sig då den i stort sett är cirkelformad vilket är väldigt ovanligt i det smäländska lanskaper och sjön är också länets djupaste.

Sjön Åsnen upptogs 1989 som Ramsarområde med sina 16 800 ha. Denna sjö berör förutom Tingsryds kommun även Växjö och Alvesta kommuner och detta understryker Åsnens värde ur ett internationellt perspektiv. Ramsarkonventionen handlar om bevarande och hållbart nyttjande av våtmarker.

8.7.3 Samlad bedömning

I Tingsryds kommun är i stort sett alla vattendrag och sjöar klassade som höga naturvärden i någon grad enligt naturvårdsprogrammet gjort av länsstyrelsen i Kronobergs län. Hela området kring sjön Åsnen är i klass 1 – särskilt stora naturvärden och likaså området kring sjön Mien.

De positiva konsekvenserna av detta tematiska tillägg är att kommunen i ett tidigt skede tittar på möjligheterna till landsbygdsutveckling kring sjöar eller andra vattendrag.

8.8 Kulturmiljö

8.8.1 Scenario 0

Scenario 0 bedöms påverka kulturmiljön i kommunen negativt då exploatering i strandnära områden kan ske längs alla sjöar inom kommunens gränser. Särskilt tydlig blir påverkan inom områden som saknar formellt skydd genom lagstiftning. Exempel på sådana områden som finns upptagna i kulturprogrammet är området strax norr om Dångebo samt området öster om Linneryd. Kommunen har dock möjlighet att påverka bebyggelseutvecklingen i strandnära lägen genom prövningar i samband med strandskyddsdispenser och bygglovsprövning.

8.8.2 Scenario 1 och 2

Enligt översiktsplanen krävs sannolikt områdesbestämmelser för att vissa områden skall behålla sin karaktär och kulturlandskapet skall bibehållas. För att kulturlandskapet skall bevaras öppet krävs ett aktivt jordbruk med rika inslag av betesdjur. Denna verksamhet bör därför främjas. Översiktsplanen anger också att den äldre bebyggelsen i dessa områden inte får förvanskas och därför är det viktigt att man vid nybyggnation skall anpassa denna till den lokala byggnadstraditionen och till det omgivande kulturlandskapet.

8.8.3 Samlad bedömning

Genom att anta detta tematiska tillägg till översiktsplanen kan kommunen tidigare och på ett mer systematiskt och genomtänkt sätt ta ställning till vilka av områdena som en eventuell exploatering bör hänvisas till. Detta gör att konflikter kan undvikas i tidiga skeden.

Scenario 0 anses vara negativt för kulturmiljön.

8.9 Naturresurser

8.9.1 Scenario 0

Om man inte har någon styrning i kommunen hur man vill att bebyggelse skall placeras finns viss risk för att bebyggelse eller andra anläggningar placeras i nära anslutning till naturresurser i kommunen. Enligt översiktsplanen skall tillstånd till bebyggelse eller anläggningar som försvårar områdets utnyttjande för torvtäkt inte medges. Kommunen har möjlighet att påverka bebyggelseutvecklingen i strandnära lägen genom prövningar i samband med strandskyddsdispenser och bygglovsprövning.

8.9.2 Scenario 1 och 2

Scenario 1 och 2 innebär att kommunen i tidigt skede samlar bebyggelse och annan rörelse i strandnära lägen till de platser där de inte kommer i konflikt med naturresurserna. I och med detta tematiska tillägg kommer kommunen att i tidigt skede kunna ta ställning till var exploatering är lämplig. Konflikten med naturresurser anses bli minimal.

8.9.3 Samlad bedömning

Genom att anta detta tematiska tillägg till översiktsplanen kan kommunen tidigare och på ett mer systematiskt och genomtänkt sätt ta ställning till vilka av områdena som en eventuell exploatering bör hänvisas till. Detta gör att konflikter kan undvikas i tidiga skeden.

8.10 Vatten och klimat

Klimat är redovisat i kapitlet angående "Befolkning, bebyggelse och hälsa".

8.10.1 Scenario 0

I scenario 0 finns det inte några utpekade områden där exploatering kommer att ske. Detta medför att exploatering kan ske längs med alla kommunens sjöar och då kan det uppstå svårigheter att samla bebyggelse i grupper och friluftsliv där det minst inkräktar på naturen. Möjligheterna till att etablera gemensamma avloppsanläggningar minskar, likaså möjligheterna till en fungerande infrastruktur.

I Tingsryds kommun finns inget dokument som anger särskilda bestämmelser om avloppsanordningar kring sjöar. Dock tillåts inga anläggningar närmare än 30 meter från sjön. Inom kommunens vattenskyddsområden bör man rena avloppsvattnet så att Naturvårdsverkets allmänna råd för hög skyddsnivå uppfylls.

I scenario 0 finns det stor risk för negativa konsekvenser då det finns mycket små möjligheter till samordning.

8.10.2 Scenario 1 och 2

Enligt det tematiska tillägget skall miljö kvalitetsnormer för vatten tillgodoses i samband med byggande och annan exploatering på landsbygden. Detta kan betyda att kommunen inte kan ge bygglov om projektet medför att miljö kvalitetsnormerna i området påverkas negativt. Detta kan avse t.ex. vatten- och avloppsanläggningar och dessa måste då utformas på sådant sätt att de uppfyller de krav som finns.

Bebyggelse samlas i grupper på utpekade platser i och med scenario 1 och 2. Detta medför positiva effekter i och med att gemensamma avloppslösningar kan byggas och infrastrukturen användas av flera. Vid en förtätning av landsbygden kan också gamla uttjänta, inte fungerande avloppsanläggningar ersättas och kopplas samman med de gemensamma anläggningarna som eventuellt byggs. Detta medför positiva effekter med avseende på utsläpp och påverkar på detta sätt indirekt den ekologiska statusen i kommunens vattendrag.

En exploatering i form av bebyggelse eller friluftsliv i strandnära lägen ökar naturligtvis befolkningstrycket på strand- och vattenzonen. Beroende på vad exploateringen kring den utpekade sjön i tematiska tillägget blir, blir den negativa påverkan olika och det är därför svårt i detta läge att göra en mer nyanserad bedömning. De olika sjöarna är också olika känsliga för olika påverkan. I samband med dispensansökan från strandskyddsbestämmelserna kommer effekter och konsekvenser av den tänkta verksamheten att beskrivas.

8.10.3 Samlad bedömning

De positiva konsekvenserna som finns med möjlighet till gemensamma avloppsanläggningar och samordnad infrastruktur anses vara större än de eventuellt negativa effekterna i scenario 1 och 2. Däremot bedöms scenario 0 medföra negativa konsekvenser.

8.11 Luft

Ett av de största hoten mot det ekologiskt hållbara utvecklingsarbetet är avsaknaden av en väl fungerande infrastruktur där järnväg och busstrafik till stor del kan täcka behoven inom transportsektorn.

8.11.1 Scenario 0

Scenario 0 bedöms medföra ökat bilberoende, då underlag för att utveckla kollektivtrafiken saknas.

8.11.2 Scenario 1 och 2

Scenario 1 och 2 kan medföra ett ökat trafikarbete, då boende på landsbygden ofta har dubbel bilpark i en familj.

Boendet på landsbygden kan också medföra ökad vedeldning vilket kan vara något negativt för miljömålet ”frisk luft”. Dock anses inte detta medföra någon stor negativ påverkan så att utbyggnaden på landsbygden skulle minimeras.

8.11.3 Bedömning

Scenario 1 och 2 kan medföra att kollektivtrafiken ökar på landsbygden men detta anses vara en positiv ökning om boende väljer det kollektiva resandet istället för att använda egen bil. Scenario 0 anses vara negativt.

8.12 Socialt och ekonomiskt

Hållbar utveckling är det övergripande målet för regeringens politik och på regional nivå är arbetet för en hållbar utveckling en prioriterad fråga.

8.12.1 Scenario 0

Scenario 0 anses påverka de sociala och ekonomiska parametrarna negativt eller inte alls. Dels kan läget stagneras och vara på den nivå det är idag med avseende på bland annat kommersiell service. Scenario 0 medverkar inte till att man får en sammanhållen bebyggelse och på så sätt kan främja denna typ av service.

Scenario 0 motverkar också tillgängligheten till platser som kan utvecklas för friluftslivet.

8.12.2 Scenario 1 och 2

Scenario 1 och 2 kan medföra ett ökat underlag på landsbygden för att kunna upprätthålla kommersiell service. Tillgängligheten till naturen ökar och därmed anses livskvaliteten för många att öka.

Ökar tillgängligheten till naturen kan det vara en lockelse för andra än egna kommuninvånare att nå ut till dessa platser. Turismen kan öka och därmed kan andra rörelser i kommunen få möjlighet att växa och utvecklas.

8.12.3 Bedömning

Scenario 1 och 2 medför att den kommersiella servicen ökar på landsbygden och det anses som positivt. Människor känner sig trygga när detta finns i deras närhet.

Om tillgängligheten till naturen ökar genom att man underlättar för friluftslivet kan också människor som inte annars hittar ut i naturen komma dit. Tillgängligheten kan också medföra att rörelsehindrade lättare kan komma ut i naturen.

Scenario 0 anses vara negativt både socialt och ekonomiskt.

8.13 Scenariernas påverkan på miljömålen

Det huvudsakliga syftet med detta tematiska tillägg är att bidra till att de sexton miljö kvalitetsmålen uppfylls. I detta avsnitt görs en bedömning av scenariernas påverkan på miljömålen. Endast de miljömål som berörs av projektet bedöms.

8.14 God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

8.14.1 Scenario 0

Om inget tematiskt tillägg antas finns ingen plan för hur kommunen skall utnyttja de positiva faktorer som finns inom kommunens gränser och på så sätt locka till sig nya kommuninvånare. Ingen styrning finns för hur man skall arbeta för att få en levande landsbygd. Scenario 0 bedöms inte bidra till en hållbar samhällsutveckling.

8.14.2 Scenario 1 och 2

I Tingsryd är bebyggelsestrycket och invånarantalet lågt trots att kommunen kan erbjuda en mycket vacker natur med många vattendrag. Vattennära lägen är alltid intressanta ur exploateringssynpunkt, då de är mycket attraktiva för boende. För att skapa och bevara en levande landsbygd krävs att den attraktionskraft som finns i kommunen tas omhand på ett så bra sätt som möjligt för både människor och miljö. I och med att kommunen är glest befolkad och har knappt 200 stora sjöar finns det en potential att kunna använda delar av dessa sjöar på ett sådant sätt att samexistens uppnås mellan människa, djur och natur. Landsbygdsutveckling handlar även om att binda samman intressen och värden i vattnet, vid stranden och omgivande landskapsstruktur med tillhörande infrastruktur.

Genom att ett tematiskt tillägg antas, främjas en etablering av en strandnära exploatering. Det tematiska tillägget är ett led i att försöka skapa och bevara en levande landsbygd, vilket bidrar till ett steg mot en hållbar samhällsutveckling.

Båda alternativen bedöms medföra att miljömålets intentioner uppfylls.

8.14.3 Bedömning

Både scenario 1 och 2 innebär ökade möjligheter till att bidra till att miljömålet *God bebyggd miljö* uppfylls. Naturligtvis bedöms alternativ 2 vara fördelaktigare, då andelen utpekade områden för exploatering är fler. Nollalternativet minskar möjligheten att uppfylla miljömålet.

8.15 Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

År 2015 skall bevarandestatusen för hotade arter i landet ha förbättrats så att andelen bedömda arter som klassificerats som hotade har minskat med minst 30 procent jämfört med år 2000, utan att andelen försvunna arter har ökat.

8.15.1 Scenario 0

Scenario 0 bedöms innebära att en strandnära exploatering kan ske runt alla kommunens vattendrag. Huruvida den biologiska mångfalden kommer att påverkas beror till stor del på var och hur en etablering sker i detalj. Därför är det svårt att i nuläget göra en bedömning av en etablerings effekter och konsekvenser.

8.15.2 Scenario 1 och 2

Det tematiska tillägget innebär att kommunen genom analyser har kunnat undanta de känsligaste vattendragen från etablering av bostäder och verksamheter. Detta innebär att de största negativa konsekvenserna på djur- och växtlighet i stor mån kan undvikas. Risk finns ändå för påverkan i både scenario 1 och 2.

Se vidare bedömning under "Mark, landskap, djur, växter och biologisk mångfald", kapitel 8.7.

8.15.3 Bedömning

Då påverkan till stor del beror på detaljlokalisering är det svårt att på denna övergripande nivå bedöma hur stora konsekvenserna blir, likaså skillnaden i påverkan mellan alternativen. Bedömningen blir att det finns risk för påverkan i alla scenarier.

Då flest sjönära områden avses etableras enligt scenario 2, förväntas störningen teoretiskt sett bli störst i scenario 2. Detta är dock inte säkert då de utpekade områdena har varierande känslighet för olika etableringar. Detta gör att det i nuläget inte bedöms bli någon skillnad mellan scenario 0, 1 och 2.

8.16 Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras.

Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

8.17 Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

8.17.1 Scenario 0

Scenario 0 bedöms innebära att en strandnära exploatering kan ske runt alla kommunens vattendrag. Detta kan medföra att övergödningen ökar i kommunen då samordningen av avloppsanordningar blir små och att det i kommunen inte finns något styrande dokument som begränsar eller ställer krav på avloppsanordningar kring sjöar och vattendrag.

8.17.2 Scenario 1 och 2

Scenario 1 och 2 bidrar till att strandnära bebyggelse kan samlas i grupper på utpekade platser. Detta kan resultera i positiva effekter genom att gemensamma avloppslösningar med minireningsverk kan ordnas. Vid förtätning kan även gamla enskilda avloppslösningar ersättas och kopplas på en gemensam avloppsanläggning.

Tingsryds kommun har idag inget skrivet och antaget dokument hur kraven för avloppsanläggningar nära vatten är. Man godkänner dock inte avloppsanläggningar närmare än 30 meter från sjö utan särskilda skäl. Inom vattenskyddsområden är det högre krav och då bör avloppsvattnet renas så att naturvårdsverkets allmänna råd för hög skyddsnivå uppnås. Detta innebär att det i princip krävs ett minireningsverk vid alla exploateringar inom ett sådant område, oavsett scenario.

8.17.3 Bedömning

Scenario 0 anses medföra negativa konsekvenser eftersom möjligheterna till samordning av gemensamma avloppslösningar blir mycket små.

Scenario 1 och 2 bedöms däremot ha positiva effekter för miljömålet "ingen övergödning". En förtätning kan medföra att även gamla enskilda avloppslösningar ersätts och kopplas på en gemensam avloppsanläggning.

8.18 Miljökvalitetsnormer

8.18.1 MKN för ytvattenförekomster

Miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster omfattar såväl kemiskt som ekologiskt kvalitetskrav.

Utgångspunkter för MKN är att sjöar, vattendrag och kustvatten ska uppnå god ekologisk och kemiskt ytvattenstatus senast år 2015. I Tingsryds kommun finns 20 sjöar och 31 vattendragssträckor som klassas som vattenförekomster.

Enligt VISS (vatteninformationssystem för Sverige) uppnår alla vattenförekomster i Tingsryds kommun, utom Stora Hensjön som har kadmium i sediment, god kemisk status (exklusive kvicksilver) men uppnår inte god kemisk status om kvicksilver räknas med. I Sverige uppnår vattendragen generellt inte god kemisk status med avseende på kvicksilver och det finns därför ett generellt undantag för kvicksilver i Sverige.

Enligt VISS (vatteninformationssystem för Sverige) uppbär alla vattenförekomster i Tingsryds kommun god ekologisk status eller måttlig ekologisk status förutom Mörrumsån, Listerbyån, Hönshyltefjorden, Mieån och Bräkneån vilka uppvisar otillfredsställande ekologisk status.

8.19 Miljöbedömning vid detaljplaneläggning

Tingsryds kommun ska ta ställning till om kommande detaljplaner medför betydande miljöpåverkan. Om så är fallet ska konsekvenserna av detaljplanen bedömas i en särskild miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap miljöbalken. Samråd om avgränsningen av denna skall hållas med Länsstyrelsen i Kronobergs län. En del verksamheter medför betydande miljöpåverkan automatiskt. Detaljplaner som innefattar verksamheter eller åtgärder som kan komma att kräva tillstånd för påverkan på ett natura 2000-område skall alltid miljöbedömas.

De aspekter som bör beaktas utgörs av:

- ✓ Om det finns risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten och miljökvalitetsnormerna för fiske- och musselvatten överskrids, bör kommande detaljplan miljöbedömas.
- ✓ Vid risk för påverkan på natura 2000-områden eller naturreservat, bör kommande detaljplan miljöbedömas.
- ✓ Om rödlistade arter berörs bör kontakt tas med Plan- och miljökontoret i Tingsryds kommun.

9 FORTSATT ARBETE

9.1 Planprocessen och tider

Planprocessen bedrivs så att samråd sker under årsskiftet 2010/2011, utställning under våren 2011 och politisk behandling med antagande sommaren 2011.

9.2 Samråd

Ett förslag till tillägg till översiktsplanen avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen LIS-områden Tingsryds kommun har varit ute på samråd under tiden 29 november 2010 till 29 januari 2011. Planen har skickats ut till myndigheter, grannkommuner, nämnder och föreningar.

Förslaget har funnits tillgängligt för granskning på kommunens hemsida och Plan- och miljökontoret samt på Tingsryd kommuns bibliotek. Annons om samrådet var införd i Smålandsposten den 27 november 2010.

Under samrådstiden har 24 yttranden inkommit. I denna samrådsredogörelse görs en sammanställning av inkomna synpunkter, vilka grupperats utifrån avsändare. Inkomna yttranden från privatpersoner benämns i samrådsredogörelsen som boende. Samtliga yttranden finns redovisade i sin helhet.

Under samrådstiden har tre träffar anordnats för allmänheten.

9.3 Utställning

Förslaget till LIS-områden för Tingsryds kommun har reviderats utifrån inkomna synpunkter (se särskild samrådsredogörelse).

Förslaget har ställts ut under tiden 1 april – 1juni 2011 och inkomna yttranden har sammanställts i ett utställningsutlåtande, där samtliga yttranden redovisas i sin helhet.

10 KÄLLOR

- ✓ Översiktsplan, Tingsryds kommun, del 1 och 2, antagen av kommunfullmäktige 2006-06-29.
- ✓ Åsnen i Översiktsplanen, planeringsunderlag 2004. 2004-09-30.
- ✓ Kronobergs natur, Länsstyrelsen i Kronoberg
- ✓ Handbok 2009:4, utgåva 1 Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, Naturvårdsverket och Boverket
- ✓ Miljöbalken och plan- och bygglagen. Med ikraftträdande 2010-02-01.
- ✓ Vindkraftsplan, tematiskt tillägg till översiktsplanen, samrådshandling, Tingsryds kommun
- ✓ Länsstyrelsens GIS-databas. GIS-skikt för bl. a Våtmarksinventeringen
- ✓ www.skogsstyrelsen.se
- ✓ Kartor från Lantmäteriet – Copyright Lantmäteriverket 2001. Ur GSD-Fastighetskartan ärende nr M2001/2251